

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ TARTIŞMALARINDA SIK KULLANILAN

14

MANİPÜLASYON

İstanbul Sözleşmesi Türkiye’de sorgulanmaya başlandıktan sonra, kitlelerin kafasını karıştırmak ve Sözleşme’ye yönelik eleştirilerin önünü kesmek için kimi manipülasyonlar dolaşıma sokulmuştur. Manipülasyon kelimesi, kısaca gerçekleri saklayarak, gerçeklere bazı eklemeler yaparak ya da gerçekleri olduğundan farklı yorumlayarak insanları yanlış yönlendirmek anlamına gelmektedir. Manipülasyonun kaynağı bazen bilinemez. Konu hakkında yeteri kadar bilgisi olmayan kişiler, manipülasyon yapmak amacı gütmeseler de bu manipülasyonları gerçek zannederek yayılmasına katkıda bulunurlar. Manipülasyonları etkisiz hale getirmenin iki yolu vardır: Birincisi manipülasyon içeren bilginin farkına varmak, ikincisi ise doğru bilginin farkında olmak. Aile Akademisi Derneği olarak bu çalışmada İstanbul Sözleşmesi hakkında tespit ettiğimiz en yaygın kullanılan bazı manipülasyonları inceliyoruz. Amacımız, kirli bilgilere karşı farkındalık oluşturmak ve İstanbul Sözleşmesi hakkında halkımızın sağlıklı karar vermesine katkıda bulunmaktır.

Çalışmanın faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Aile Akademisi Derneği

www.facebook.com/aile.akademisi/

[@AileAkademisi](https://twitter.com/AileAkademisi)

1

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ
YERLİ VE MİLLİ BİR
SÖZLEŞMEDİR
”

Doğru değil. İstanbul Sözleşmesi'nin asıl ismi “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”dir. Sözleşme, Avrupa Konseyi CAHVIO Komitesi (Ad Hoc Committee on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence) tarafından hazırlanmıştır. 47 ülkeden 70'e yakın üye sözleşmenin hazırlanmasında görev almıştır. 2008 yılında başlayan çalışmalarda dokuz oturum yapılmış ve çalışmalar 2011 yılında bitmiştir. Türkiye komitede bir üye ile (Feride Acar) temsil edilmiştir. Türkiye 7. oturuma katılmamıştır. Sözleşme, Fransa'nın Strasbourg şehrinde hazırlanmıştır.

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ AK PARTİ
İKTİDARINI YIPRATMAK İÇİN
KASITLI OLARAK GÜNDEME GETİRİLDİ
”

Doğru değil. İstanbul Sözleşmesi'nin gündeme gelmesinin sebebi, aile kurumunun korunmak istenmesi başta olmak üzere, toplumsal cinsiyet yasalarının toplumda yol açtığı mağduriyetlerdir. Ayrıca İstanbul Sözleşmesi ve dayandığı toplumsal cinsiyet ideolojisi, cinsiyet dahil tüm kavramların yapısöküme uğratılabileceğini iddia eden postyapısalcı düşüncenin çıktısıdır. Bu düşünce biçiminin hukuki metin üzerinden onaylanması eleştirilmektedir. Kaldı ki, İstanbul Sözleşmesi'ne dünyanın pek çok ülkesinden tepki gelmektedir. Bulgaristan, Hırvatistan, Macaristan, Polonya gibi Avrupa ülkeleri bunlardan bazılarıdır. Bu manipülasyonu gündeme getirenlerin, “Diğer ülkelerdeki tepkiler de mi AK Parti'yi yıpratmak için gündeme getirildi?” sorusuna cevap vermesi gerekmektedir.

3

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ
KALDIRILIRSA ŞİDDET
ÖNLENEMEZ, ARTAR
”

Doğru değil. Aslında mevcut durum bu manipülasyonun tersi olduğunu kanıtlamaktadır. Birincisi İstanbul Sözleşmesi imzalandığı günden bu yana şiddet artmaya devam etmektedir. Sadece Türkiye’de değil, sözleşmenin yürürlükte olduğu diğer ülkelerde de şiddet artmaktadır. Dahası İsveç, Finlandiya, Danimarka gibi toplumsal cinsiyet eşitliğinin en iyi uygulandığı ülkeler, şiddetin en yüksek olduğu ülkelerdir. Temel Haklar İçin Avrupa Birliği Ajansı’nın (European Union Agency for Fundamental Rights/FRA) 2014’teki araştırmasına göre Avrupa’da kadına yönelik şiddetin en fazla olduğu ülkeler sırasıyla: Danimarka (%52), Finlandiya (%47), İsveç’tir (%46). Uluslararası Af Örgütü’nün 2019 yayınladığı rapor da bunu belgelemektedir. Rapor basında “Cinsiyet Eşitliğinde Zirvedeki İskandinav Ülkelerinde Tecavüz Oranları Korkutucu Seviyede” başlığıyla yer almıştır. Rapora göre, sadece Finlandiya’da her yıl yaklaşık 50 bin (elli bin) kadın tecavüze uğramaktadır. Danimarka’da sadece 2017’de tecavüze uğrayan ya da tecavüz girişiminde bulunmuş kadın sayısı 24 bindir. Bir diğer nokta, bu manipülasyon, İstanbul Sözleşmesi olmadan Türkiye’nin şiddeti önleyecek yasalar yapamayacağını ifade etmektedir. Bu manipülasyon Türkiye’yi aciz göstermektedir.

4

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ UYGULANMIYOR

Çok sık işlenen manipülasyonlardan biridir. 6284 Sayılı “Aileyi Koruma ve Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Kanunu” 2012’de çıkmıştır. 6284’ün 1. maddesi doğrudan İstanbul Sözleşmesi’nin esas alındığını belirtmektedir. Bu kanun 8 yıldan beri yürürlüktedir. Bunun dışında Türkiye’de, toplumsal cinsiyet ideolojisinin esas alındığı 3 tane Kadına Yönelik Şiddet Ulusal Eylem Planı (2007-2010, 2012-2015, 2016-2020) hazırlanmış ve uygulanmıştır. Ayrıca 2008-2013, 2014-2018 yıllarını kapsayan iki tane Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. 2018-2023 yıllarını kapsayan 3. plan ise hali hazırda uygulanmaya devam etmektedir.

5

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN AMACI ŞİDDETİ ÖNLEMEDİR

En sık kullanılan manipülasyonlardan biridir. Şunun çok iyi anlaşılması gerekir: Şiddet, İstanbul Sözleşmesi'ni hazırlamanın gerekçesidir, amacı değil. Sözleşme'nin amacı halkımızın toplumsal cinsiyet ideolojisine uygun bir şekilde dönüştürülmesidir. Sözleşme'yi dikkatli bir şekilde okuyan herkes bunu fark edecektir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından şiddetin 25 risk faktörü sayılmasına rağmen İstanbul Sözleşmesi toplumsal cinsiyet ayrımcılığının dışında diğer risk faktörlerinden hiç birini içermemektedir. Sözleşme'de şiddetin tek risk faktörü olarak toplumsal cinsiyet ayrımcılığı gösterilmekte, çözüm olarak da toplumsal cinsiyet ideolojisi sunulmaktadır. Diğer bileşenler hesaba katılmadan da şiddet önlenememektedir.

6

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDE
KÜLTÜRÜMÜZE/DEĞERLERİMİZE
UYGUN OLMAYAN MADDELERİ
DEĞİŞTİREBİLİRİZ,
İPTAL ETMEMİZE GEREK YOK
”

Doğru değil. İstanbul Sözleşmesi 81 maddeden oluşmaktadır. 78. maddesi Sözleşme'de hangi maddelere çekince konulabileceğini açıklamaktadır. Buna göre sadece 7 maddenin (Madde 30, 33, 34, 44, 55, 58, 59) bazı bentlerine çekince konulabilmektedir. Çekince konulabilecek maddeler arasında Sözleşme'de asıl tartışma konusu olan maddeler yoktur.

Çekince koyulabilecek maddeler daha çok göçmenlerle ilgili maddelerdir. Sözleşmeyi hazırlayan zihniyet kendi açısından problem oluşturabilecek maddelere çekince koyma hakkı verirken, farklı kültürlerin duyarlılıklarını hesaba katmamıştır.

7

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ KANUN
DEĞİLDİR, SÖZLEŞME KALSA DA
MECLİS’TE KENDİ
DEĞERLERİMİZE UYGUN
KANUN ÇIKARABİLİRİZ
”

Doğru değil. Anayasa’nın 90. maddesine göre iç hukukun uluslararası sözleşmelere aykırı olması mümkün değildir. İç hukuk ve sözleşme maddeleri çatıştığında, sözleşme maddeleri esas alınmaktadır. Bu da İstanbul Sözleşmesi gibi insanımızı tanımlayan uluslararası sözleşmeler durdukça kendi değerlerimize dayalı bir iç hukuk yapılmasının mümkün olmadığını göstermektedir.

8

“
DAHA İYİSİ YAPILANA
KADAR İSTANBUL
SÖZLEŞMESİ KALMALI
”

Sık kullanılan bir manipülasyon da budur. Bu manipülasyonu gündeme getirenlerin her şeyden önce şu soruya cevap vermeleri gerekir: “Daha iyisini getirmek için bugüne kadar ne yaptınız, bugün ne yapıyorsunuz, gelecekte ne yapmayı planlıyorsunuz?” Bu manipülasyonun sahipleri hem eleştirilerin önünü kesmeye çalışmakta, hem de daha iyi çözüm önerilerine ihtiyaç olduğunu ortaya koyan eleştirileri değersizleştirmeye çalışmaktadır.

9

“
SORUN SÖZLEŞMEDE
DEĞİLDİR, SORUN DAHA
DERİNLERDE YATMAKTADIR
”

İstanbul Sözleşmesi ile ilgili gündeme getirilen bu manipülasyon, sorunları belirsiz bir tarihsel geçmişe atmaktadır. Sözleşme'nin insan doğasıyla çatışan maddelerinin “kural koyucu” içeriği gözlerden uzak tutulmaya çalışılmakta, dikkatler saptırılmaktadır. İstanbul Sözleşmesi oldukça tartışmalı olan postyapısalcı söylemi hukuk haline getirmekte, buna yasal güvence vermektedir. Her toplumda, her kültürde olduğu gibi bizim toplumumuzda da sorunlar vardır. Ancak bu sorunlar, İstanbul Sözleşmesi'nin sorunlarını örtmek için kullanılmamalıdır.

10

KARŞI ÇIKANLAR MARJİNAL GRUPLAR

Doğru değil. İstanbul Sözleşmesi'ne halkın her kesiminden kadın ve erkekler karşı çıkmaktadır. Ülkemizde Sözleşme'ye itiraz eden pek çok platform, dernek ve vakıf vardır. Dünyada da pek çok uzman İstanbul Sözleşmesi'nin temel kavramı olan toplumsal cinsiyeti bilim dışı olmakla eleştirmektedir. Toplumsal cinsiyet ideolojisinin temel argümanlarının doğru olmadığını ortaya koyan pek çok bilimsel çalışma mevcuttur.

Metropoll Şirketi'nin yaptığı ankette de görülebileceği gibi, yanlı ve yönlendirmeli sorularla gerçekler çarpıtılmaktadır.

11

“
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ
BÜTÜN ÜLKELERİN
ORTAK KABULÜDÜR
”

Doğru değil. Avrupa Konseyi ülkelerinden Rusya ve Azerbaycan Sözleşme'yi hiç imzalamamıştır. Sözleşme'yi imzalamış olmasına rağmen 11 ülke ise onaylamamıştır. Bu ülkeler; Bulgaristan, Çekya, Macaristan, Ermenistan, Letonya, Litvanya, Lihtenştayn, Moldova, Slovakya, Ukrayna ve Birleşik Krallık'tır. Sözleşme'yi onaylayan Polonya ise geçtiğimiz günlerde Sözleşme'den çekilme kararı almıştır.

12

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDE LGBT
OLDUĞUNU İDDİA EDENLER,
LGBT'NİN REKLAMINI YAPARAK
YAYILMASINA NEDEN OLDULAR

İstanbul Sözleşmesi'ndeki gerçeklerin konuşulmasını engellemeyi amaçlayan bir diğer manipülasyon budur. İlk yasal LGBT dernek 2005 yılında kurulan KAOS GL derneğidir. Ülkemizdeki ilk LGBT yürüyüş 2003'te yapılmış ve 30 civarında kişi katılmıştır. Basında çıkan haberlere göre 2014'teki gösteriye ise 50 bin kişi katılmıştır. Bu artışta LGBT aktivizmine tanınan legal güvencenin önemli bir payı olduğu açıktır. Diğer taraftan 2014'te maalesef Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi neredeyse hiç bilinmiyordu. Cinsel yönelim kavramı uluslararası bir sözleşmeye sokularak hukuk hiyerarşisinin en yukarisına yerleştirilmiştir. Gerçekleri konuşmayarak onların yok olacağını varsaymak insanı belki kısa bir süreliğine rahatlatılabilir ama o gerçekleri yok etmez.

13/1

“ İSTANBUL SÖZLEŞMESİ EŞCİNSELLİKLE İLGİLİ MADDE İÇERİYOR AMA BU MADDE EŞCİNSELLERE YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMENE DÖNÜKTÜR, EŞCİNSELLİĞİ MEŞRULAŞTIRMAZ ”

İlk zamanlar İstanbul Sözleşmesi'nde LGBT'nin geçmediğini savunan çevreler, “cinsel yönelim” ve “toplumsal cinsiyet kimliği” kavramlarının LGBT'yi içerdiği anlaşılınca bu sefer bu manipülasyona başvurmuştur. Bu, gerçekleri örten ve maalesef etkili olan bir manipülasyondur. Burada özellikle üç noktaya dikkat edilmelidir: Birincisi, İstanbul Sözleşmesi'ndeki şiddetin tanımıdır. Sözleşme'de “Kadınlara Yönelik Şiddet”, “Aile İçi Şiddet” (İngilizce aslı: Ev İçi Şiddet) ve “Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet” tanımlarına yer verilmiştir. Bu başlıklardan anlaşılacağı gibi aslında şiddet tanımlarında “eşcinseller” doğrudan yer almaktadır. İkincisi, Sözleşme'deki şiddet tanımı sadece fiziksel şiddeti içermemekte, ekonomik, cinsel ve psikolojik şiddeti de kapsamaktadır. Üçüncüsü, “Cinsel Yönelim” ve “Toplumsal Cinsiyet Kimliği” kavramlarının geçtiği 4. madde, “Temel Haklar, Eşitlik ve Ayrım Gözetmeme” başlığı altında düzenlenmiştir. Bu önemli ayrımı pek çok kişinin gözünden kaçırmaktadır.

13/2

“ İSTANBUL SÖZLEŞMESİ EŞCİNSELLİKLE İLGİLİ MADDE İÇERİYOR AMA BU MADDE EŞCİNSELLERE YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMeye DÖNÜKTÜR, EŞCİNSELLİĞİ MEŞRULAŞTIRMAZ ”

Avrupa Konseyi “Cinsel Yönelim veya Toplumsal Cinsiyet Kimliğine Dayalı Ayrımcılıkla Mücadeleye İlişkin Tedbirlerle İlgili CM/Rec(2010)5 sayılı Tavsiye Kararı”nda eşcinsel ve transseksüel kimliklerin haklarını ele almıştır. Bu tavsiye kararına göre, örgütlenme özgürlüğü, fon kaynaklarına ulaşımında ayrımcılık yapılmaması, barışçıl toplanma özgürlüğünün etkili biçimde kullanılması için uygun tedbirlerinin alınması, kamu ahlakı/kamu düzeni gibi gerekçelerin suistimalinin engellenmesi, okul müfredatına ve eğitim malzemelerine cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliğiyle ilgili bilgilerin dâhil edilerek, öğrencilerin kendi cinsel yönelimleri ve toplumsal cinsiyet kimliklerine uygun biçimde yaşamalarının mümkün kılınması gibi haklar yer almaktadır. Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinsel kimliklere ilişkin verdiği hutbenin, 4. Madde'ye dayanılarak barolar tarafından suçlamaya konu edilmesi konunun sadece fiziksel şiddet olmadığını desteklemektedir. Ayrıca Avrupa Konseyi'nin SOGI (Sexual Orientation and Gender Identity) ismiyle yayınladığı resmi sitesinde LGBT kimliklerin hangi haklara sahip bulunduğu açıklanmaktadır.

“

14 DOKUZ YIL ARADAN SONRA NEDEN ŞİMDİ GÜNDEME GETİRİLDİ?

”

Doğru değil. Sözleşme belki bazı kesimlerin gündemine yeni girmiş olabilir. Aile Akademisi Derneği olarak Sözleşme'nin imzalandığı tarihlerden itibaren konuyla ilgilendik; araştırma, rapor, makaleler yayınladık. İstanbul Sözleşmesi ile ilgili ilk raporumuzu 2013'te "Ailenin Sonu mu: Aile Politikaları ve İstanbul Sözleşmesi" başlığıyla yayınladık. Aynı yıl İzlanda, Finlandiya, Norveç ve İsveç'i Türkiye ile karşılaştırdığımız "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Politika Uygulayan Ülkelerde Kadın ve Aile" çalışmamızı yayınladık. 2014'te "Türkiye'de ve Dünyada Kadına Şiddet" çalışmamızı yayınladık. Bu çalışmalarını ilgili- lere/yetkililere ulaştırdık. Bunun dışında seminerler yaparak, ziyaretlerde bulunarak sivil toplum kuruluşlarını ve ilgilileri uyarmaya çalıştık. Yaptığımız basın açıklamalarıyla siyasileri ve halkımızı uyarmaya gayret ettik. Bu çalışma ve basın açıklamalarına metnin sonundaki linklerden ulaşabilirsiniz.

İstanbul Sözleşmesi ve dayandığı toplumsal cinsiyet ideolojisine ilişkin Aile Akademisi Derneği tarafından yürütülen çalışmalara aşağıdaki bağlantılara tıklayarak erişebilirsiniz:

- **İstanbul Sözleşmesi'ne Karşı Çıkanlar Hakkında 10 Yanlış İddia (2020)** http://aileakademisi.org/sites/default/files/istanbul_sozlesmesine_karsi_cikanlar_hakkinda_10_yanlis_iddia_0.pdf
- **10 Maddede İstanbul Sözleşmesi Neden İptal Edilmelidir? (2019)** <http://aileakademisi.org/arastirma/10-maddede-istanbul-soezlesmesi-neden-iptal-edilmelidir>
- **İstanbul Sözleşmesi ile İlgili Kafa Karıştırıcı 10 Soru-10 Cevap (2019)** <http://aileakademisi.org/arastirma/istanbul-soezlesmesi-ile-ilgili-kafa-karistirici-10-soru-10-cevap>
- **10 Maddede Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Nedir? (2019)** <http://aileakademisi.org/arastirma/10-maddede-toplumsal-cinsiyet-esitligi-nedir>
- **Türkiye'de ve Dünyada Kadına Şiddet (2014)** <http://aileakademisi.org/arastirma/turkiyede-ve-dunyada-kadina-siddet-arastirmasi-yayinlandi>
- **CEDAW İnceleme Raporu (2014)** <http://aileakademisi.org/arastirma/cedaw-inceleme-raporu>
- **Bilimsel Araştırmalarda Kadın-Erkek Farklılıkları (2014)** <http://aileakademisi.org/arastirma/bilimsel-arastirmalarda-kadin-erkek-farkliliklari>
- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dayalı Politika Uygulayan Ülkelerde Kadın ve Aile: İzlanda, Finlandiya, Norveç, İsveç (2013)** <http://aileakademisi.org/arastirma/arastirma-toplumsal-cinsiyet-esitligine-dayali-politika-uygulayan-uelkelerde-kadin-ve-aile>

Aile Akademisi'nin Konuya İlişkin Daha Önceki Basın Açıklamaları:

- **İstanbul Sözleşmesi'ne İlişkin Tartışmaların Zemini Kaymamalıdır (03.08.2020):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/istanbul-soezlesmesine-iliskin-tartismalarin-zemini-kaymamalidir>
- **İstanbul Sözleşmesi'nin İptali Konusunda Siyasi Yetkililerin Yaptığı Açıklamalara Dair Basın Bildirisi (03.07.2020):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/istanbul-soezlesmesinin-iptali-konusunda-siyasi-yetkikililerin-yaptigi-aciklamalara>
- **Toplumsal Cinsiyet ve İstanbul Sözleşmesi'yle İlgili Tartışmalara Dair Basın Açıklaması (11.07.2019):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/toplumsal-cinsiyet-ve-istanbul-soezlesmesiyle-ilgili-tartismalara-dair-basin-aciklam>
- **ETCEP Hakkında Basın Açıklaması: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikalarına Tamamen Son Verilmelidir (07.01.2019):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/etcep-hakkinda-basin-aciklamasitoplumsal-cinsiyet-esitligi-politikalarina-tamamen-so>
- **Aile Akademisi Derneği'nden Tüm Seçmenlere İkinci Çağrı (11.06.2018):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/aile-akademisinden-tuem-secmenlere-ikinci-cagri>
- **Aile Akademisi'nden Siyasi Partilere ve Sivil Toplum Örgütlerine Çağrı: Ailesini Koruyamayan Vatanını Nasıl Koruyacak? (26.04.2018):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/aile-akademisinden-siyasi-partilere-ve-sivil-toplum-oerguetlerine-cagri-ailesini-kor>
- **Aile Akademisi'nden "Cinsel İstismar Suçuna Yönelik Yasa Tasarısı"na İlişkin Açıklama (19.11.2016):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/aile-akademisinden-cinsel-istismar-sucuna-yoenelik-yasa-tasarisina-iliskin-aciklama>
- **AK Parti Milletvekili Adaylarına Çağrı (16.04.2015):** <http://aileakademisi.org/basinaciklamasi/ak-parti-milletvekili-adaylarina-cagri>

AİLE AKADEMİSİ DERNEĞİ

www.aileakademisi.org

E-posta: aileakademisi@hotmail.com

GSM: 0551 215 1902

Adres: Alamescid Mah. Çancılar Cad.

Erdoğan Çakar İş Hanı 62/65

Osmangazi/BURSA

www.facebook.com/aile.akademisi/

[@AileAkademisi](https://twitter.com/AileAkademisi)

www.aileakademisi.org